

II Warsztaty naukowe pt. *Dziedzictwo i historia górnictwa*

W dniach 3–4 października 2020 r. w Ludwikowicach Kłodzkich k. Nowej Rudy odbyły się II Warsztaty *Dziedzictwo i historia górnictwa*. Termin ten okazał się nad wyraz odpowiedni, udało nam się bowiem trafić zarówno w jesienne okno pogodowe (sesje terenowe przeprowadziliśmy w pięknym słońcu), jak też covidowe – tydzień później spotkanie nie mogłoby się już odbyć z powodu wprowadzonych obostrzeń.

Warsztaty zostały zorganizowane przez Stowarzyszenie Naukowo-Edukacyjne *Terra Minera*, we współpracy z jednostkami naukowymi Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu oraz Polskiej Akademii Nauk. Finansowego wsparcia udzieliła Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna *Invest-Park*, zaś honorowym patronatem objęła je Wójt Gminy Nowa Ruda Adrianna Mierzejewska.

Stanowiliśmy grupę niewielką, ale pojawiają się głosy, że warsztaty były jedynym w 2020 r. bezpośrednim, a nie prowadzonym on-line, spotkaniem naukowym środowiska geologiczno-górniczego. Uczestniczyli w nim pracownicy Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu Wrocławskiego, Polskiej Akademii Nauk, Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego i Archiwum Państwowego w Katowicach, a także członkowie Stowarzyszenia *Pro Futuro* i Bractwa Gwarków. Swą obecnością zaszczylicili nas także dyrektorzy katowickiego oddziału Agencji Rozwoju Przemysłu.

W trakcie trzech sesji referatowych prelegenci poruszyli nader różnorodną tematykę związaną z dziedzictwem i wykorzystaniem pozostałości dawnego górnictwa, jak np. historia XX-wiecznego górnictwa siarkowego w rejonie Tarnobrzega, elementy XVIII- i XIX-wiecznej historii górnictwa Górnego Śląska, a także epizody podziemnego górnictwa węgla brunatnego rejonu lubuskiego oraz tragicznej historii żołnierzy górników, członków batalionów pracy przymusowej. Kilka referatów dotyczyło zagadnień geoturystycznych przedstawionych przez pracowników PIG-PIB. Prezentowane były też wyniki dokumentowania dawnych obiektów pogórnicznych – sztolni ziemni kłodzkiej i doliny Kaczawy oraz drobnych wyrobisk po eksploatacji kopalni dla budownictwa w rejonie Wrocławia.

Podczas dwóch sesji terenowych obok tematów typowo historyczno-górnicznych prezentowano również zagadnienia geologiczne. Były one przedstawiane m.in. w użytkowanym w latach 20. XX w. podziemnym magazynie materiałów wybuchowych kopalni węgla kamiennego *Consolidirte Wenceslaus Grube*, a także w obiekcie Gontowa (elemente hitlerowskiego podziemnego kompleksu *Riese*), gdzie uczestnicy warsztatów mogli obejrzeć wymienne torowisko, zaklinowane w ociosie wiertło oraz pozostałości drewnianej podstawy wiertnicy i nieodpalo-

Ryc. 1. Główne wyrobisko Hellmuth Stollen. Fot. P. Zagożdżon

Ryc. 2. Zjawiska wietrzeniowe na ociosie obiektu Gontowa. Fot. M. Stysz

nych materiałów wybuchowych. W Świerkach przybliżyliśmy historię działalności tamtejszego wielkiego kamieniołomu melafiru oraz zakładu produkcji kruszyw, zaś w dolinie Chłopiny oglądaliśmy ślady dawnych szybów, hałd i sztolni, które są relikdami najstarszego, sięgającego XII w. górnictwa srebra w rejonie Srebrnej Góry. Przedstawione zagadnienia geologiczne dotyczyły np. szaty naciwkowej w sztolni Hellmuth w Sowinie, gdzie występują

zróznicowane węglanowe kaltemity, powstające w wyniku ługowania przez przesączające się wody zapraw i tynku obudowy zabezpieczającej wyrobiska, a także ciekawe wykwyty wodorotlenków Fe na elementach stalowych. W obiekcie Gontowa uczestnicy warsztatów mogli się zapoznać z doskonale widocznym, ponad 200-metrowym, poprzecznym profilem warstw najwyższego karbonu synklinorium śródsudeckiego oraz obejrzeć pięknie wykształcone struktury wierzeniowe w piaskowcach. W kamieniołomie w Świerkach zastanawialiśmy się nad problemami geologicznego dokumentowania złóż surowców skalnych na obszarze Sudetów.

Materiały z II Warsztatów naukowych *Dziedzictwo i historia górnictwa* zostały opublikowane w VI tomie czasopisma *Hereditas Minariorum* dostępnego on-line na stronie terra-minera.pl (zakładka: Warsztaty).

Organizatorzy gorąco zapraszają wszystkich chcących podzielić się wynikami badań prowadzonych w dawnych kopalniach, rezultatami analiz archiwaliów czy przemysleniami na temat sposobów wykorzystania dawnych wyrobisk i innych obiektów pogórnich na przyszłoroczne warsztaty, które – miejmy nadzieję – będą mogły się odbyć bez drakońskich obostrzeń sanitarnych.

Paweł P. Zagożdżon
Politechnika Wroclawska